આરતી કેવી રીતે ઉતારવી ?

(How to offer Arti ? - Gujarati)

ગ્રંથનું મનોગત

'આરતી' એટલે ઉપાસકના હૃદયમાંનો ભક્તિદીપ તેજોમય કરવાનું અને દેવતા પાસેથી કૃપાશીર્વાદ ગ્રહણ કરવાનું એક સરળ સુંદર સાધન. સંતોની સંકલ્પશક્તિથી સિદ્ધ રહેલી આરતીઓ બોલવાથી ઉપરનો ઉદ્દેશ નિ:સંશય સફળ થાય છે. પણ ત્યારે જ જ્યારે તે આરતીઓ હૃદયમાંથી, આર્તતાથી, તાલાવેલીથી અને આધ્યાત્મશાસ્ત્રની દૃષ્ટિએ યોગ્ય રીતે બોલવામાં આવે.

એકાદ બાબત આપણી પાસેથી આર્તતાથી, એટલે અંત:કરણપૂર્વક ત્યારે જ થાય છે, જ્યારે તેનું મહત્ત્વ આપણા મન પર અંકિત થાય છે. તે વાત પાછળનું શાસ્ત્ર અને સિદ્ધાંત વિશદ કરવાથી તેનું મહત્ત્વ વહેલું ધ્યાનમાં આવે છે. એ જ ઉદ્દેશથી આ લઘુગ્રંથમાં આરતી કરતી વેળાએ કરવાની વિવિધ કૃતિઓ પાછળનું અધ્યાત્મશાસ્ત્ર આપ્યું છે. ઉપાસના કરતી વેળાએ કોઈ પણ કૃતિ અધ્યાત્મશાસ્ત્રની દૃષ્ટિએ યોગ્ય કરવી ઘણી આવશ્યક હોય છે; કારણકે એવી કૃતિનું જ પરિપૂર્ણ ફળ મળે છે. ભગવાનની આરતી ઉતારતી વેળાએ તે ભગવાનના અનાહતથી આજ્ઞાચક્ર સુધી ઉતારવી, આરતીના સમયે તાળીઓ ધીમેથી પાડવી, આરતી પછી અગત્યતાથી પ્રદક્ષિણા કરવી, એવી બાબતો મોટા ભાગના લોકો જાણતા નથી અથવા તેમની પાસેથી તે અયોગ્ય રીતે થતી હોય છે. આ લઘુગ્રંથને કારણે બધી જ કૃતિઓ અધ્યાત્મ-શાસ્ત્રની દૃષ્ટિએ યોગ્ય કેવી રીતે કરવી તે સમજાશે.

આ લઘુગ્રંથમાં પ્રસ્તુત કરેલું શાસ્ત્ર જાણીને તે અનુસાર આરતી કરીને પ્રત્યેકની વધારેમાં વધારે ભાવજાગૃતિ થાય, એવી શ્રી ગુરુચરણોમાં પ્રાર્થના ! - સંકલક

અનુક્રમણિકા

મનોગત	૭
આધ્યાત્મિક પરિભાષામાંની પ્રસ્તાવના !	૯
આરતીનું મહત્ત્વ શું છે ?	૧૧
સવારે અને સાંજે આરતી શા માટે કરવી જોઈએ ?	૧૩
આરતી ઉતારવાની સંપૂર્ણ કૃતિ	૧૫
આરતી કરતા પહેલાં શંખ શા માટે અને કેવી રીતે વગાડવામાં આવે છે ?	૧૯
આરતી યોગ્ય ઉચ્ચાર સાથે શા માટે ગાવી ?	૨૮

આરતીના સમયે તાળીઓ ધીમેથી શા માટે વગાડવી ? ૩૧
ભગવાનની આરતી ઉતારવાની યોગ્ય પદ્ધતિ કઈ ? ૩૭
આરતી ગ્રહણ કરવાની યોગ્ય રીત કઈ ? ૪૩
આરતી પછી પ્રદક્ષિણા શા માટે કરવી જોઈએ ? ૪૫
મંત્રપુષ્પાંજલિ અર્પણ કરવા પાછળનું શાસ્ત્ર શું છે ? ૪૯
આરતી પછી દેવતાઓનાં નામનો જયઘોષ કરવાનું મહત્ત્વ ૫૨